

Vogels voeren in eigen tuin

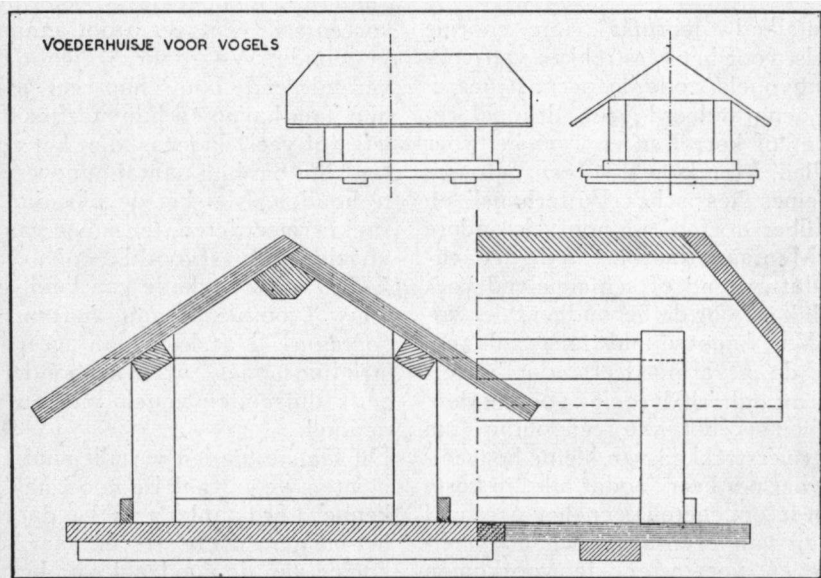
Door Ko Zweeres

Vogelbeschermingsdeskundigen zijn het er wel over eens, dat een afdoende bescherming van vogelsoorten slechts mogelijk is, door instelling van voldoende grote reservaten (voor vele soorten zal dat meer dan 1000 ha moeten zijn), die zowel het broed- als het voedselbiotoop van de soort omvatten. Het moet daarin mogelijk zijn, de van buiten af werkende schadelijke invloeden op te heffen. Hetgeen ernstige, vrijwel onoplosbare moeilijkheden oplevert in dichtbevolkte gebieden als West-Europa, waar niet alleen de vervuiling der binnenwateren reeds zorgen baart, doch de vervuiling van de lucht, zowel met gasen van verbrandingsmotoren als uit fabrieksschoorstenen, wellicht zelfs in het geheel niet kan worden tegengegaan. Men heeft b.v. reeds de veronderstelling geuit, dat de opvallende achteruitgang van de *visdieven*- en *grote stern*kolonies op „De Beer” een gevolg is van de verontreinigende vervuiling van het Rijnwater — vooral bovenstrooms, met afvalstoffen van chemische industrieën. En als in Midden-Kennemerland en op Rozenburg inderdaad de gladiolen- en fruitteelt onmogelijk is, zoals de kwekers volhouden, door de gasen van hoogovens en aardolie-industrieën, moeten wij toch wel vrezen, dat deze gasen ook voor de fauna (inclusief de mens!) schadelijk zullen zijn.

Dit zijn uiteraard problemen, waarvan de oplossing buiten de invloedssfeer van vogel- en natuurbeschermingsorganisaties ligt. Doch die niettemin sombere perspectieven scheppen, ten aanzien van de beschermingsmogelijkheden van vele soorten. Nog afgezien dan van het verloren gaan van biotopen door stadsuitbreiding, wegeaanleg, industrialisatie, grondverbetering, landaanwinning e.d. Misschien is er inderdaad slechts sprake van „achterhoedegevechten”, zoals een wat verbitterde vogelbeschermers zich onlangs liet ontvallen. Maar zelfs die kunnen van beslissende betekenis zijn, als we slechts op de uitslag letten. En zij zijn derhalve waard, geleverd te worden.

Daarom is elk nestkastje, dat in een tuin of park wordt opgehangen, van belang (al behoeven wij ons juist omtrent de zangvogels nog de minste zorgen te maken). Daarom kan ook de individuele vogelbeschermers nog zoveel doen, in eigen tuin, in eigen omgeving, voor het behoud (of misschien slechts vertraging van de achteruitgang) van de bedreigde vogelstand.

Wat broodkruimels en kaaskorstjes op de vensterbank kunnen een *roodborstje* het leven redden, als een dikke laag sneeuw alle andere voedselbronnen on-

toegankelijk maakt. En wie wat meer zorg en tijd aan de voeding van vogels in de winter wil en kan besteden, zal niet alleen méér vogels kunnen helpen, maar bovendien worden beloond door de mogelijkheid, een snel groeiende, vaak verrassend gevarieerde schare vogels van nabij te kunnen gadeslaan. (Men heeft mij wel eens vol trots lijstjes laten zien van meer dan 25 vogelsoorten, die een voertafel in een tuin bezochten. Laat daarom iedere vogelliefhebber, die daartoe maar even gelegenheid heeft, een voertafel in de tuin plaatsen. En wie geen tuin heeft, kan zelfs aan het raamkozijn van een bovenhuis nog wel een voerhuisje bevestigen, waar hij op z'n minst, behalve mussen, *koolmezen* en *spreeuwen* kan verwachten, en vermoedelijk nog wel heel wat meer soorten. Ge kunt zo'n voertafel kant en klaar kopen bij een handelaar in tuingeredschappen en -zaden (en zelfs bestellen bij „Vogelbescherming”), maar ook heel goed zelf maken, b.v. aan de hand van de hierbij afgedrukte werktekening, met vriendelijke toestemming van de directie van de Plantenziektenkundige Dienst ontleend aan mededeling nr. 17 van die dienst „Bescherming van nuttige vogels” (verkrijgbaar door slechts f 1.— over te schrijven op postrek. 83.21.75). Zorg dat het grondvlak van het eigenlijke voerhuisje op z'n minst 40 x 60 cm is. De andere maten volgen dan uit de verhoudingen op de tekening.

In Duitsland gebruikt men enorme bouwsels, voor het verstrekken van voer aan zangvogels, zodanig geconstrueerd, dat er gegarandeerd geen druppel regenwater of korrel sneeuw op het voer kan vallen. Men kent daar een „grosses und kleines hessisches Futterhaus” en een „Hilbersdorfer”, en nog vele andere typen. Men gaat daarbij van de gedachte uit, dat gistend of schimmelend voer schadelijk is voor de gezondheid der vogels. Wat ongetwijfeld juist zal zijn, hoewel de ervaring leert, dat vogels meestal uit zichzelf dergelijk voer mijden. Bovendien is het vrij eenvoudig, om door het verstrekken van kleine hoeveelheden voer per keer (zodat alles in korte tijd wordt opgegeten), en het geregeld opruimen van eventueel toch nog achtergebleven voerresten, te voorkomen

dat vogels gistend, bedorven of beschimmeld voer zouden krijgen.

Daarom durven wij met een gerust hart de simpelste vorm van een voertafel aan te bevelen: een plank van op z'n minst 40 x 60 cm, met opstaande randjes van ongeveer 3 cm (die verhinderen dat het voer weg waait).

Deze plank wordt bevestigd op een paal van liefst ruim anderhalve meter. Kies de plaats zodanig, dat u van achter een venster de voertafel kunt gadeslaan en houdt er vooral rekening mee, dat het een voertafel voor *vogels* moet zijn. D.w.z. dat bij het kiezen van de plaats ervoor rekening wordt gehouden met het feit, dat katten graag vogels eten, en de bezoekende vogels derhalve niet moeten kunnen bespringen. Wikkel in een kattenrijke omgeving een stuk prikkeldraad losjes om de paal, dan kan er geen kat in klimmen!

Als U op de hoeken van de voerplank nog latjes zet van ongeveer 1 dm hoog, en om de toppen een stevige zwarte draad bevestigt, die dus ongeveer 8 cm boven de voerplank daar rond om heen loopt, zullen *huismussen* het voer mijden. Andere soorten daarentegen laten zich daardoor niet van het voer afhouden.

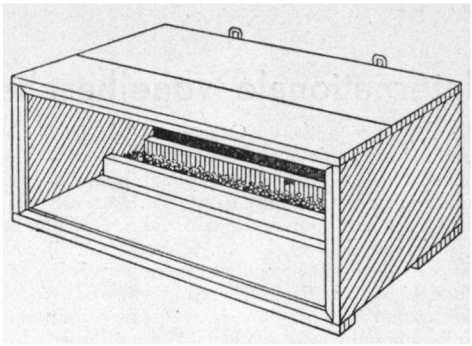
En zeg nu niet, dat we *huismussen* ook hun plaatsje onder de zon moeten gunnen. Daar ben ik ik het voorbaat mee eens, mits het niet een te grote plaats is. Maar *huismussen* hebben, evenals b.v. *kauwtjes*, *kokmeeuwen*, *houtduiven* en *spreeuwen*, een zeer groot aanpassingsvermogen. Waardoor zij zich in ons snel veranderende landschap zeer goed kunnen handhaven en hun sterftecijfer zelfs iets (of veel) lager is, dan het zou moeten zijn, om hun aantal ongeveer op peil te houden. Met het gevolg, dat zij zich snel vermeerderen, ten koste van andere vogelsoorten (vooral *kokmeeuw* en *kauw*), of tot schade van land- en tuinbouw (vooral *houtduif*, *huismus*, *kauw*, *spreeuw*). Dat leidt dan weer tot bestrijdingsacties, waarbij honderden of zelfs duizenden vogels moeten worden gedood.

Dit laatste vinden we allemaal (zelfs al moeten we er vaak de noodzaak van erkennen) erg onplezierig. En daarom lijkt het me gewenst te streven naar het voorkomen van de noodzaak van bestrijding.

Dat kan geschieden, door deze vogels zoveel mogelijk van voer weg te houden, en vooral ook, door hen het broeden moeilijk te maken. Wat dit laatste betreft denk ik vooral aan de onrustbarend in aantal toenemende *kauwtjes*, die zo graag in 's zomers ongebruikte schoorstenen broeden. Een roostertje over de schoorsteen belet dit, (en voorkomt dat de schoorsteen verstopt raakt), zonder de rookafvoer te hinderen. En ik ben ervan overtuigd, dat als we maar consequent o.a. alle schoorstenen ontoegankelijk maken, de verontrustende toename van het aantal *kauwtjes* tot staan kan worden gebracht, of althans kan worden geremd. Wat voorkomt, dat er straks ettelijke duizenden zullen moeten worden gedood.

Ter voorkoming van het bezoek van vogels als *kokmeeuwen*, *kauwtje*, *Vlaamse gaaier*, *houtduiven* en andere soorten van die afmetingen, kan men van de voertafel een soort kooi maken, bespannen met wijdmazig gaas (een grotere maat, dan gewoonlijk voor kippenhokken wordt gebruikt), waar de kleine soorten wel doorkunnen, de grote net niet meer.

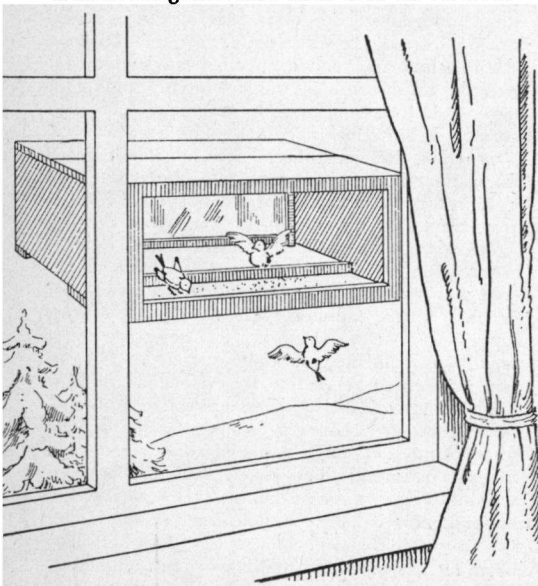
Voor gegevens omtrent het te verstrekken voer mag ik dan wel verwijzen naar de herdruk (januari 1958) van „Mededeling nr. 1: „Wintervoeding van vogels”, een uitgave van de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, die franco wordt toegezonden aan wie 15 ct over-

schrijft op postrekening 29 213 van „Vogelbescherming” of dit bedrag in postzegels (*per brief*) opstuurt naar Reguliersgracht 9, Amsterdam-C.

Hoewel de vogels onze hulp pas dringend nodig hebben als het werkelijk koud wordt (sneeuw, ijzel, harde vorst), kan het geen kwaad, nu reeds te beginnen met het verstrekken van voer. De vogels weten dan, waar ze terecht kunnen, als het begint te nippen. Het is raadzaam, het verstrekken van voer te staken, tegen de tijd dat er jongen in de nesten verschijnen. Anders lopen we het risico, dat luie ouders hun jongen met het door ons verstrekte voer gaan verzorgen, dat meestal te eenzijdig van samenstelling is, wat tot sterfte of misvormingen kan leiden.

Tenslotte nog een grappig „voertafeltje”, in Duitsland veel gebruikt, dat o.a. het voordeel heeft, de vogels werkelijk vlak voor het venster te lokken. De afbeeldingen spreken eigenlijk wel voor zichzelf, zij het dat de plaats van de ophanghaken natuurlijk volkomen afhankelijk is van de afstand tussen de stijlen van het raam. Het hokje is aan de vensterkant open (hangt tegen het venster), aan de „buitenzijde” voorzien van een glasschijf, die weer het natregenen van het voer moet voorkomen en m.i. dus best kan worden weggelaten (zie hierboven). Doet men dit, dan kan het eigenlijke voerbakje natuurlijk de hele bodem beslaan. Op ons plaatje heeft dit slechts ongeveer een derde van de breedte van de bodem, terwijl tweederde open blijft, opdat de vogels bij het voer kunnen komen. Heeft men een zeer breed venster, dan kan dit voerhokje worden opgehangen aan lange latten (of zelfs gordijnkoord), die aan het bovenkozijn worden bevestigd.

De tekeningen op deze bladzijde zijn ontleend aan:
Dr. K. Mansfeld, *Vogelschutz in Wald, Feld und Garten*.